

FRÁSÖGN

af fundi ÖSE-þingsins í Palermo 8.-11. október 2010

Af hálfu Íslandsdeildar ÖSE-þingsins sóttu fundinn þeir Róbert Marshall, formaður, og Kjartan Fjeldsted, ritari. Meginefni fundarins var baráttan gegn skipulagðri glæpastarfsemi og spillingu og var fundurinn haldinn í Palermo á Sikiley í tilefni af því að tíu ár eru liðin frá undirritun Palermo-sáttmálans um varnir gegn skipulagðri glæpastarfsemi. Helstu mál á dagskrá voru reynslan af framkvæmd Palermo-sáttmálans, baráttan gegn spillingu, og mansal.

Meðal framsögumanna í umræðum um Palermo-sáttmálann voru Sandra Valle frá Sameinuðu þjóðunum (UNODC), Piero Grasso, aðsaksóknari í málum tengdum ítölsku mafíunni, Mario Morcone, yfirmaður ítalskrar stofnunar sem sér um upptöku eigna sem tengjast skipulagðri glæpastarfsemi, og Carlo Vizzini, sérstakur fulltrúi forseta ÖSE-þingsins í baráttunni gegn skipulagðri glæpastarfsemi.

Framsögumenn voru sammála um að mikilvægi alþjóðlegrar samvinnu í að stemma stigu við glæpastarfsemi hefði aukist mjög í takt við hnattvæðingu og tæknivæðingar af ýmsu tagi. Í þessu sambandi hefði undirritun Palermo-sáttmálans markað ákveðin tímamót. Grasso gerði grein fyrir reynslu Ítala af baráttu gegn mafíunni og minntist hann sérstaklega dómarans Giovanni Falcone, sem ráðinn var af dögum af Sikileyjarmafíunni árið 1992. Í máli hans kom fram að alþjóðleg glæpasamtök störfuðu nú í auknum mæli í fámennum sellum, ekki ólíkt hryðjuverkasamtökum, og raunar væru sífellt meiri samskipti milli glæpahópa og hryðjuverkamanna. Lykilatriði væri að ráðast gegn fjárhagslegum grundvelli glæpasamtaka, en til þess væri alþjóðleg samvinna sérstaklega mikilvæg. Í því sambandi benti Morcone m.a. á að á Ítalíu hafa meira en 27 þúsund eignir verið kyrrsettar og margar gerðar upptækar vegna gruns um að þær séu ágóði skipulagðrar glæpastarfsemi.

Í umræðum um varnir gegn spillingu ávörpuðu fundinn þau Angelino Alfano, dómsmálaráðherra Ítalíu, Richard Boucher, aðstoðarframkvæmdastjóri Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu (OECD), Antonella Mularoni, ráðherra utanríkis- og samgöngumála San Marínó, og Miklos Marschall, yfirmaður Evrópu- og Mið-Asíudeildar Transparency International.

Marschall benti á að Alþjóðabankinn áætlaði að 1 billjón bandaríkjadala tapaðist á ári hverju vegna spillingar. Boucher taldi að raunverulegur árangur hefði þó náðst frá því að sáttmáli OECD gegn mútum gekk í gildi árið 1999. Meðal annars leyfa nú engin ríki lengur frádrátt frá skatti vegna mútugreiðslna erlendis. Þá hafa 225 einstaklingar og fyrirtæki hlotið refsingar vegna mútugreiðslna á grundvelli sáttmálans og 280 mál eru í rannsókn. Mularoni sagði frá viðleitni San Marínó til að auka gagnsæi í landinu, m.a. með gerð samninga um upplýsingaskipti við önnur ríki—þar á meðal Ísland—vegna skattrannsókna, sem leitt hefur til þess að landið var nýverið tekið af lista OECD yfir skattaparadísir.

Á málþingi um mansal tóku til máls Roberto Maroni, innanríkisráðherra Ítalíu, Raimundas Palaitis, innanríkisráðherra Litháens, Maria Grazia Giammarinaro, nýr mansalsfulltrúi ÖSE, Jonathan Evers, yfirmaður mansalsmála hjá Interpol, bandaríski fulltrúadeildarþingmaðurinn Chris Smith sem jafnframt er sérstakur fulltrúi forseta ÖSE-þingsins í mansalsmálum, Matteo Mecacci, skýrsluhöfundur lýðræðis, mannréttinda- og mannúðarmálanefndar ÖSE-þingsins, og Marija Andjelkovic, forseti serbnesku félagasamtakanna ASTRA, sem berjast gegn mansali.

Í máli Evers kom fram að talið sé að einungis 5% mansalsmála komi til kasta yfirvalda og að aðeins um 1% fórnarlamba sé bjargað. Mansal sé nú orðinn annar umfangsmesti milliríkjaglæpurinn (e. *transnational crime*) og velti um 32 milljörðum bandaríkjadala árlega. Chris Smith gerði grein fyrir árangri af bandarískri lagasetningu á sviði mansals sem hann átti

frumkvæði að árið 2000, sem og nýstofnuðum samtökum flugfreyja og flugþjóna gegn mansali. Andjelkovic sagði frá þróuninni í Serbíu, en þar eru sífellt fleiri fórnarlömb mansals frá Serbíu sjálfri. Er það breyting frá því sem áður var, þegar þorri fórnarlamba var frá ríkjum austar í Evrópu, s.s. Moldóvu og Úkraínu. Einnig er nú meira um það en áður að karlar og börn séu fórnarlömb mansals.

Í umræðum um mál framsögumanna var m.a. bent á að ein af höfuðástæðum þess að upp komist um svo fá mál sé sú að fórnarlömb veigri sér við að leita til yfirvalda vegna ótta við að þeim verði umsvifalaust vísað úr landi. Skiptar skoðanir voru um það hvernig best væri að takast á við þetta vandamál og lögðu sumir fulltrúar áherslu á að bæta þyrfti réttarstöðu fórnarlamba en aðrir töldu að slíkt mundi verða til þess að auka straum ólöglegra innflytjenda og því væri mikilvægast að styrkja landamæragæslu.

Þess má geta að Ísland fullgildi viðauka Palermo-sáttmálans um baráttu gegn mansali í júní sl.

Sérstakur gestur á fundi forsætisnefndar þingsins var Marc Perrin de Brichambaut, framkvæmdastjóri ÖSE, og gerði hann grein fyrir fjárreiðum stofnunarinnar. Fram kom í máli hans að hann mundi leita eftir 2% hækkun fjárveitinga til stofnunarinnar á næsta ári vegna aukins starfsmannakostnaðar. Þá sagði Johannes Koskinen frá starfi gegnsæis- og ábyrgðarnefndar þingsins, sem hann er formaður fyrir, og þeim tillögum sem nefndin leggur til í þeim umbótum sem standa fyrir dyrum á starfi stofnunarinnar. Þá gerði Roberto Battelli, gjaldkeri ÖSE-þingsins, grein fyrir niðurstöðum kosningaeftirlits þingsins í Bosníu og Hersegóvínu 3. október, en kosningarnar þar voru almennt taldar hafa uppfyllt staðla ÖSE og Evrópuráðsins. Tina Schøn, aðstoðarframkvæmdastjóri ÖSE-þingsins, kynnti fyrirkomulag kosningaeftirlits þingsins í þingkosningunum í Bandaríkjunum og Aserbaídsjan í nóvember.

Að loknum fundi forsætisnefndar lögðu formenn landsdeilda blómsveig að minnisvarða um fórnarlömb skipulagðrar glæpastarfsemi í höfuðstöðvum lögreglunnar í Palermo.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.oscepa.org.